

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ 102
YAŞINDA.**

KUTLU OLSUN !

Değerli İstinye Ailesi,
Sayın Okurlarımız,

Cumhuriyetimizin 102. yıldönümünü idrak edeceğimiz 2025 Ekim ayına ait Bülten’de, yeni konularla karşınızdayız. İki yılı aşkın süredir dünya kamuoyunun en üst sıralarında yer alan Gazze’deki soykırım konusu, bu sayımızdaki ilk konumuz. Kırılgan bir ateşkes mutabakatı ile sona ermiş gibi görünen İsrail katliamlarının ardından, Gazze halkından hayatını kaybetmemiş ancak barınsız ve evsiz kalmış insanlara yardımların ulaştırılması meselesi en önemli gündem maddesi haline geldi. Türkiye’nin bu konudaki tutumunu irdeledik.

Bir diğer konumuz ise, günümüzde medyanın da katkısıyla lider diplomasisinin, uluslararası sorunların devletler arasında müzakere edilmesinde ne denli dikkat çekici bir hale geldiği. Ülke liderleri, mütemadiyen birbirleriyle ya toplantılarda ya da telefon aracılığıyla irtibata geçerek sorunları görüşüyorlar. Giderek gelişen bu eski/yeni yöntem, aslında diplomasi geleceği açısından iyimser olmamız gerektiğini düşündürüyor. Zira kamu diplomasisinde olduğu gibi, olası çatışmaların önlenmesinde diyalog en değerli yöntemdir.

Etik kurallar, insanların günlük yaşamında olduğu kadar uluslararası ilişkilerde, savaşta, siyasette, diplomaside ve akla gelebilecek her alanda tutum ve davranışları belirleyici olmaktadır. Aksi takdirde önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu yazımızda, kamu diplomasisine etik anlayış ve yaklaşımlar açısından bakmaya çalıştık.

Saygılarımızla, iyi okumalar dileriz.
KADAM Yönetim Kurulu

GAZZE'YE TÜRK YARDIMI

7 Ekim 2023 günü, Kassam Tugayları'nın İsrail'e yönelik gerçekleştirdiği eylemin ardından, İsrail ordusu iki yıl boyunca Gazze'de sayısı 80 bini aşan insanı soykırıma uğrattı. İsrail, insanları katletmekle kalmayıp aynı zamanda bölgeye insani yardımların girişini engelleyerek Gazze halkını açlıkla sınamaya kalkıştı. Hastaneler bombalandı, bebekler kuvözlerde yaşamını yitirdi; çocuklar, gençler, yaşlılar, kadınlar ve erkekler acımasızca öldürüldü. Tüm dünyanın gözleri önünde, yakın tarihin tanık olduğu en dehşet verici soykırımlardan biri yaşandı.

İsrail'i kayıtsız şartsız destekleyen hükümetlerin bu kabul edilemez tutumuna karşı, birçok ülkede kamuoyları soykırıma tepki gösterdi. Batı metropollerinde geniş katılımlı gösteriler ve mitingler düzenlendi. Ancak İsrail'in gerçekleştirdiği soykırımı durdurmak mümkün olmadı. Ta ki ABD Başkanı Donald Trump'ın bu kanlı sürecin sona ermesi için girişimlerde bulunmasına kadar. Bu süreçte, çok sayıda ülkeden yüzlerce insan hakları aktivistinin katılımıyla Gazze'ye insani yardım ulaştırmak amacıyla yola çıkan ve onlarca tekneden oluşan "Küresel SMUD Filosu", İsrail'in uluslararası hukuku ihlal eden müdahalesiyle daha Gazze'ye varmadan, uluslararası sularda zorla engellendi; aktivistler gözaltına alındı. Bununla birlikte, tüm bu tepkiler ve diplomatik girişimler, Gazze'de bir ateşkes sağlanmasına yönelik bir mutabakata varılmasına da zemin hazırladı. Mısır'ın Şarm El-Şeyh kentinde, 9 Ekim 2025 tarihinde Türkiye, Katar, Mısır ve Hamas temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda ateşkes ilan edildi ve 11 Ekim 2025 tarihinde yürürlüğe girdi. Varılan mutabakata göre, Hamas'ın elindeki esirlerle İsrail hapishanelerindeki bazı Filistinli tutukluların değişimi konusunda anlaşmaya varıldı. Buna karşın, İsrail Silahlı Kuvvetleri (IDF) son ana kadar Gazze'yi bombalamaya ve sivilleri katletmeye devam etti.

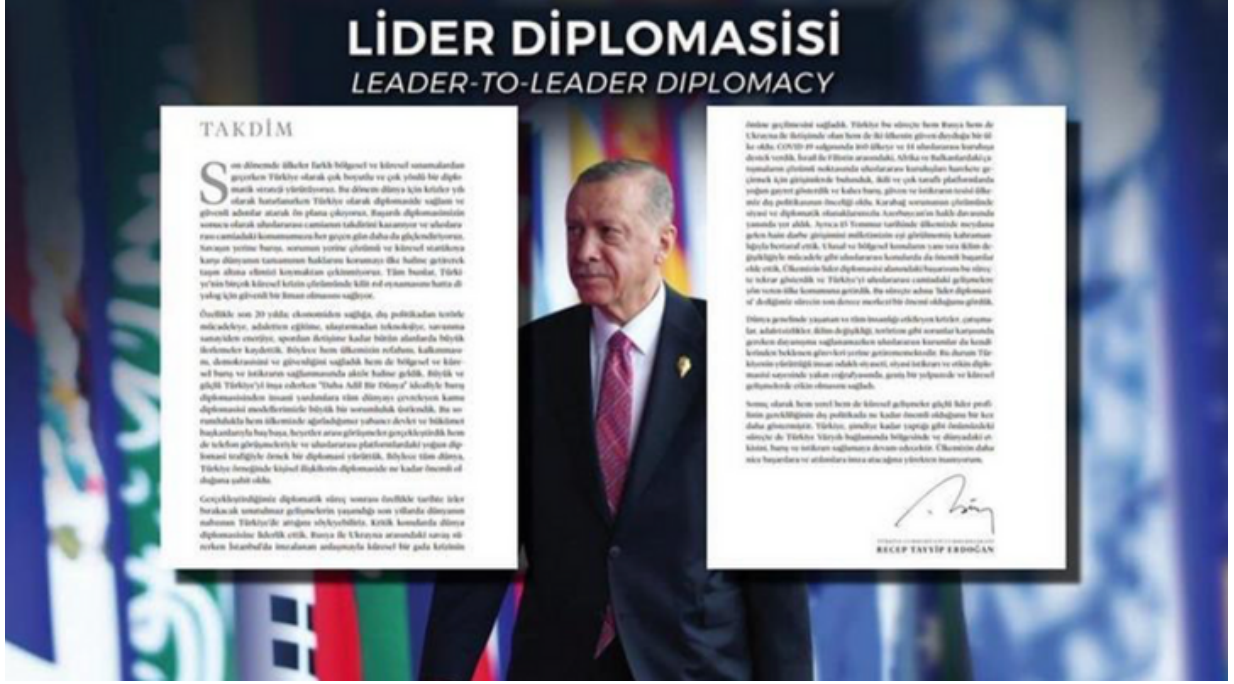
Nihayet, 13 Ekim 2025'te Mısır'ın Şarm El-Şeyh kentinde, ABD Başkanı Donald Trump'ın inisiyatifiyle başlatılan "ateşkes süreci", Türkiye, ABD, Mısır ve Katar'ın attıkları imzalarla — şimdilik kaydıyla da olsa — bir sonuca bağlandı. Türkiye Cumhurbaşkanı'nın ve Türk diplomasisinin bu sonucun elde edilmesinde oynadığı rol herkesçe kabul edilmekte; bu gerçek, istemeden de olsa, İsrail'in soykırım politikasını kayıtsız şartsız destekleyen ülkeler tarafından dahi teslim edilmektedir. Şarm El-Şeyh'te garantör sıfatıyla dört ülke tarafından imzalanan mutabakat metnine, otuza yakın ülkenin devlet veya hükümet başkanları da tanıklık etti.

Gazze, son iki yıl içinde yakıldı, yıkıldı ve binlerce insanını kurban verdi. Bu süre zarfında Türkiye, en üst düzeyde siyasi ve diplomatik tüm girişimleri gerçekleştirerek Gazze'deki kanı durdurmayı bir görev bildi. Varılan sonuçta Türk diplomasisinin büyük payı bulunduğu, tüm uluslararası gözlemciler tarafından dile getirilmektedir. Türkiye, aynı zamanda İsrail'in tüm engellemelerine rağmen, Gazze halkına acilen ihtiyaç duyulan gıda ve diğer temel malzemeleri ulaştırmaya çalıştı. Yine herkesçe kabul edilen bir diğer husus ise, Gazze'ye en yoğun yardımı yapan ülkenin Türkiye olduğudur.

Esasen, son yıllarda Türkiye insani diplomasi alanında çok önemli adımlar atmış; hangi coğrafyada olursa olsun, ihtiyaç duyan insanlara yardım etmeyi bir vazife bilmiştir. Özellikle ilgili devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla Afrika'nın çeşitli bölgelerinde gerekli yardımları sürdürmektedir. 2024 yılı verilerine göre Türkiye, dünyada Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra en fazla dış yardım yapan ülke konumundadır. Gazze halkına da türlü zorluklara rağmen insani yardım ulaştırmaya büyük özen göstermiştir. Türkiye'nin, birçok ülkenin soykırımdan yana tutumuna karşın, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde şekillenen insani diplomasi anlayışı çerçevesinde, "ihtiyacı olana ne gerekiyorsa verme" politikasını bundan böyle Gazze/Filistin özelinde de sürdüreceği bilinmektedir. Nitekim Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Cumhurbaşkanlığınca verilen talimat doğrultusunda derhal gerekli yardım hazırlıklarına başlamıştır. Evleri ağır bombardımanlar sırasında yıkılan Gazzelilere konteyner barınaklarla geçici çözümler sunulacaktır. AFAD, TİKA, Kızılay ve ilgili sivil toplum kuruluşları Gazze'ye hızla insani yardım ulaştıracaktır. Hâlen Mısır'da depolanmış bulunan Türk yardım malzemelerinin dağıtımına, ateşkes mutabakatının yürürlüğe girmesiyle birlikte başlanmıştır. Türkiye'nin kamu ve sivil toplum kuruluşları, süratle gerekeni yaparak Gazze'nin mağdur halkına yardım elini uzatmaya devam edecektir.

KAMU DİPLOMASİSİ BAĞLAMINDA LİDER DİPLOMASİSİ

Devletlerin birbirleriyle olan diplomatik ilişkilerinde, hiç kuşkusuz, en üst düzey yetkililerin mevkidaşlarıyla kurdukları temaslar büyük önem taşımaktadır. Liderin kontrolü altında bürokratik düzeyde yürütülen müzakereler, sonuçları ne olursa olsun, bir noktadan sonra önem derecesine göre liderler arasında ele alınmaktadır. Liderler, çeşitli vesilelerle — fiziki buluşma olmasa bile — telefonla temas kurarak ortaya çıkan sorunları diyalog yoluyla bertaraf etmeye gayret göstermektedir.

Bu noktada, liderin kişiliği ve uluslararası düzeyde sahip olduğu itibar önem kazanmaktadır. Lider, ülkesinin en üst düzey temsilcisi sıfatıyla, anayasal yetkileri çerçevesinde devlet adına müzakere yürütmek durumundadır. Günümüzde formel diplomatik ilişkiler, kamu diplomasisinin gelişmesiyle birlikte farklı düzlemlere taşınmıştır. Bu bağlamda, liderlerin birbirleriyle kurdukları insani ilişkiler, sonuç getirici lider diplomasisi açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Liderlerin birbirlerine, durumun gereğine göre, sıcak ve samimi davranışlar sergilemeleri de müzakerelerin başarısını doğrudan etkileyen önemli bir unsurdur.

Son Gazze Ateşkes Mutabakatı sürecinde, ABD Başkanı Donald Trump'ın Şarm El-Şeyh Zirvesi'ne katılan devlet ve hükümet başkanlarına karşı takındığı tavırlar ile sergilediği davranış biçimleri, dünyayı yöneten üst düzey kişilerin de nihayetinde birer insan olduklarını hatırlatmıştır. Bazı yadırgayıcı tutumlara rağmen, dünya liderlerinin küresel ölçekteki ağır sorunların çözümünde yürütecekleri lider diplomasisinin öneminin giderek arttığı bir kez daha ortaya çıkmıştır.

KAMU DİPLOMASİSİ VE ETİK

Etik, kişinin davranışlarına temel olan ahlak ilkelerinin tümüdür. Başka bir ifade ile etik, insanlara "işlerin nasıl yapılması gerektiğini" belirlemede yardımcı olan kılavuz (rehber) değerler, ilkeler ve standartlardır.

Bireylerin ve toplumların barış ve huzur içinde yaşayabilmeleri için en önemli gereksinimlerinin başında ahlaki ve etik kurallara uymak gelmektedir. Eski çağlardan bu yana düşünürler ve yöneticiler, toplumsal huzurun tesisi amacıyla hangi ahlaki ve etik kuralların uygulanması gerektiği üzerine kafa yormuş; farklı felsefi okullar bu konuda çeşitli çerçeveler ortaya koymuştur. Uluslararası ilişkilerde de etik kurallar temel alınarak, uluslararası hukukun olanakları ve sınırları belirlenmeye çalışılmış; bu suretle barışın tesisi için çabalar sarf edilmiştir.

Devletlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde bu kurallara riayet etmeleri beklenirken, diplomasi alanında da ilişkilerin mahiyetine ve dönemin koşullarına göre usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu bağlamda, klasik diplomasinin 19. yüzyıldan itibaren şekillenen yol haritaları ortaya çıkmıştır.

Klasik diplomasinin “destekleyicisi” konumundaki kamu diplomasisi ise özü itibarıyla açık ve şeffaf bir faaliyet alanıdır. Kamu diplomasisini yürütenler, kapalı kapılar ardında değil, kamuoyunun gözü önünde faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Bu durum, etik açıdan gerçeklerin dürüstlük temelinde, diyalog ortamında aktarılmasını zorunlu kılmaktadır. Aldatmaya dayalı söylemlerle kamu diplomasisi yürütmek, yalnızca etik dışı olmakla kalmaz; günümüzün hızlı iletişim ortamında hiçbir yarar da sağlamaz. Bir ülkenin âli menfaatlerini savunmanın ve muhataplarına kabul ettirmenin yolu doğruluktan geçmektedir. Aksi halde kamu diplomasisinin pratikte bir etkisi olmayacaktır. Esasen, kamu diplomasisini propagandadan ayıran en önemli unsur da budur. Yalan ve aldatma üzerine inşa edilen bir söylemin ömrünün uzun olmayacağı açıktır.

KAMU DİPLOMASİSİ STRATEJİLERİNİN HAZIRLANMASI

Kamu diplomasisi stratejilerinin hazırlanması, karmaşık süreçleri ve kapsamlı araştırmaları gerektirmektedir. Devletin dış politika doktriniyle uyumlu, tarihsel söylemlerinden beslenen ve farklı bilim alanlarının verilerini dikkate alan stratejilerin, dinamik bir anlayışla hazırlandığında başarılı uygulamaları mümkün kılacağı açıktır. Günlük gelişmelerin veya geçici etkilerin yön verdiği kamu diplomasisi faaliyetlerinin ise bazı durumlarda yarardan çok zarar getirmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle, stratejik kamu diplomasisi hazırlık sürecinin belirli aşamalardan geçmesi elzemdir.

Öncelikle, farklı bilim dallarının birikimlerinden yararlanmak suretiyle kapsamlı bir durum analizi yapılması gerekmektedir. Hedef ülke veya toplumun tüm özellikleriyle araştırılması, hazırlanacak stratejinin sağlam temeller üzerinde yükselmesini sağlayacak ilk şarttır. Bunun devamında stratejik hedefler belirlenmeli; genel dış politika hedefleri doğrultusunda ayrıntılı bir hedef çalışması yürütülmelidir. Bu çerçevede, hedef kitle analizi büyük önem taşımaktadır.

Bu hazırlıkların akabinde, kamu diplomasisinin icrası için uygun görülen kanalların ve araçların belirlenmesi gerekmektedir. Bu aşamadan sonra, anlatıların ve mesajların tespit edilip somutlaştırılması gelir. Unutulmaması gereken en önemli husus ise, tüm aşamalarda Dışişleri Bakanlığı'nın liderliğinde, ilgili tüm paydaşların güçlü bir eşgüdüm anlayışıyla hazırlıklarını tamamlamalarıdır.

Bilahare, uygulama aşamasına geçildiğinde zaman-mekân-aktör bağlamında icra için tüm imkânlar seferber edilecektir. Bu aşamada, kriz senaryoları da göz önünde bulundurularak periyodik icra planları hazırlanacak ve gerektiğinde esnek davranılacak şekilde uygulamaya başlanacaktır. Alternatif planlar ile icra süreci için gerekli söylem tasarımları dâhil tüm unsurlar, sürekli olarak gözden geçirilecektir.

Sonraki aşamada ise, icra sonrası izleme ve değerlendirme yapılacaktır; gerçekleştirilen faaliyetlerin ne ölçüde etki yarattığının anlaşılması hedeflenecektir. Bu, esasen tüm sürecin en zorlu aşamasıdır. Zira kamu diplomasisi, etkisi kısa vadede ölçülmesi güç bir alandır ve beklenen sonuçlar çoğu zaman uzun bir süreç sonunda ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle, bu alandaki çalışmalar kısa soluklu değildir.

Hazırlanan kamu diplomasisi stratejisine uygun olarak, icra faaliyetleri sırasında her zaman öngörülemez gelişmelerle karşılaşmak mümkündür. Böyle durumlar için hazırlıklı olmak ve gereken esneklikle hareket etmek şarttır. Bu nedenle, icra süreci boyunca yapılacak titiz izleme ve hızlı revizyonlar, kamu diplomasisinin başarısı için elzemdir.

Değerli okurlarımız, kadam.istinye.edu.tr adresli web sayfamızı da izlemenizi ve eleştirilerinizi kadam@istinye.edu.tr adresimize iletmenizi istirham ediyoruz.